

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Försättsblad Tentamen

(Används även till tentamenslådan.)

Måste alltid lämnas in.

OBS! Eventuella lösblad måste alltid fästas ihop med tentamen.

Institution Medier och journalistik		
Skriftligt prov i delkurs Rättsjournalistik		Provkod 1302
Kurs/program 1JO104 Rätts- och förvaltningsjournalistik/Journalistik och medieproduktion		
Datum 2016-03-24	Tid 08.00-12.00	Lokal N1011
Antal sidor totalt 10 inkl. försättsblad	Tillåtna hjälpmedel inga	
Övrigt		
Skrivningsansvarig lärare Anette Forsberg		Besöker skrivningen ☐ Ja kl. ☒ Nej
Kan nås på telefon kl.		

Tentamensomslag ☐ Ja, ska delas ut (svar skrivs på lösblad). ☒ Nej, ska inte delas ut (svar skrivs i tentan).
--

OBS! Namn och personnummer ska skrivas med bläckpenna

Tentandes namn (ev. kod) Gustaf Rossi		
Personnummer (ej vid kod)		
Program/kurs		
Poäng 44	Betyg G	Lärarsignum AF

Anvisningar

Inlämning av skrivning får ske tidigast efter 50 minuter (eventuellt senkomna tentander bereds därmed möjlighet att delta). Legitimation måste alltid finnas med.

Legitimation uppvisad ☒ Ja ☐ Nej	Skrivningen inlämnad kl. 9.52	Skrivvaktens signum LN
--	----------------------------------	---------------------------

Tentamen i Rättsjournalistik 7,5 hp

Tentamensdatum: 2016.03.24 Tentamen består av 14 frågor

1. Redogör för de fyra källkritiska kriterierna och vad de innebär (8p)

Äkthet, Om källan är vad den utger sig för att vara. Vilka källor använder källan och säger de detsamma?

Tid, Hur lång tid har gått sedan händelsen inträffade. Närmre i tid ger mer trovärdighet än flera år senare.

Tradering, någonting som sägs i flera led kan förändras av de olika källorna av olika skäl.

Tendens, Hur en källa kan påverkas av vad någon annan påstår. Två forskare som säger samma sak och kommer från samma rum är mindre trovärdiga än två personer från olika delar av världen som aldrig möts tidigare.

3

2. Redogör för problematiken med att använda tolk, ur ett journalistiskt perspektiv. Ange även vilka källkritiska kriterier som berörs av problematiken (4p)

Tradering, journalisten blir beroende av tolken för att ställa frågan och få svar. Tolken kan medvetet eller omedvetet ändra frågan eller svaret. Tolken eller respondenten kan missförstå frågan. Tolken kan missförstå svaret eller översätta fel.

3. Vad krävs för att en handling ska bli allmän? (2 p). Den skall vara inkommen, upprättad eller förvarad hos en myndighet.

4. Vad är ett diarium och hur fungerar det i offentlighetshänseende (2 p)

Ett diarium innehåller en myndighets alla allmänna handlingar. En journalist kan läsa diarriet för att hitta saker som är intressanta att skriva om.

5. Vilken myndighet ringer du till för att få fram en människas personnummer? (1)

Skatteverket

6. Vad innebär skaderekvisit, vilka två varianter av skaderekvisit förekommer och genom vilka formuleringar känns dessa igen i lagtexten? (5p)

Skaderekvisit är ett villkor som ska vara uppfyllt för att sekretessen skall träda in.

Rakt skaderekvisit - Sekretessen är svag, offentlighet är huvudregeln. Känns igen på formuleringen "om det kan antas att"

Omvänt skaderekvisit - Sekretess är huvudregeln. Känns igen på formuleringen "om det inte står klart att"

5

7. Vem gör vad inom rättsväsendet (8p)

Griper .. Polis

Häktar .. Tingsrätten

Beviljar resning i brottmål .. Högsta domstolen

Anhåller .. Åklagaren

Bestämmer påföljd .. Domstolen

Har bevisbördan i rättegång .. Åklagaren

Lämnar in stämningsansökan i brottmål .. Åklagaren

Avgör brottmål i andra instans .. Hovrätten

8

8. Förklara skillnaden mellan penningböter och dagsböter utifrån hur de båda beräknas (3p)

Penningböter är ett fast bestämt belopp. Exempel, polisen ger ett fast bötesbelopp till någon som kör mot rött ljus.

Dagsböter beräknas från den dömdas inkomst och brottets art. Exempel, brottets art ger 50 dagsböter till en student, 100 sek

$50 \cdot 100 = 5000$ SEK i böter.

9. Vad innebär preskriptionstid och hur beräknas den (2p)

Tiden från att ett brott begåtts tills det inte längre går att väcka åtal.

Tiden avgörs utifrån hur allvarligt brottet är och vilken påföljd det skulle ge. Ett brott som ger livstids fängelse har längre preskriptionstid än ett brott som bara ger böter.

10. Vilka är instanserna i när det gäller förvaltningsmål? Från lägst (överst) till högst (3p)

Förvaltningsrätten

Kammarrätten

Högsta förvaltningsdomstolen

11. Redogör för skillnader/likheter mellan brottsmål och tvistemål (2p)

I brottsmål har ett brott begåtts, åklagaren skickar in en stämningansökan. Parterna är målsägande och tilltalad. I tvistemål har inget brott begåtts. Består av två parter kående och svarande som är oense. Kående stämmer svarande. Båda målen sker i tingsrätten.

12. Förklara följande ord (20 p)

Varje ord är värt 2 poäng och av ditt svar ska även framgå rätt sammanhang. Gärna exempel där du tycker att det behövs.

På sannolika skäl misstänkt. Den starkaste häktningsgraden.
Den misstänkta kan häletas i två veckor. Efter två veckor måste åklagaren skicka in en ny ansökan till tingsrätten.

Urkundsförfalskning. Förfalska en annan persons namn, underskrift, id-handlingar, examensbevis och andra urkunder.

Målsägandebiträde. En ^{jurist} person utsedd av domstolen som ska hjälpa målsägande att föra talan under huvudförhandlingen.

Klagande. Den part i ett förvaltningsmål som är missnöjd med motparten, en myndighets beslut.
Kan till exempel vara en pub som förlorat alkoholtillstånd eller en person som är missnöjd med sin skatt.

Stämningsansökan. Det åklagaren skickar till tingsrätten där den beskriver vilket brott som har begåtts, ar vem och lämplig påföljd. ^{Vad är det}

Mened... Den som efter svurit ed, talar osanning.
på en rättegång ^{utslås} döms för mened.

Exempel, ett vittne ljugar inför domstolen på en
huvudförhandling om vad de bevittnat.

Villkorlig dom Påföljd som kan ges till en person som tidigare är ostraffad
som begått ett brott som skulle ge fängelse. Personen släpps
och får leva fritt så länge som den sköter sig. Påföljden
ges ofta tillsammans med skadestånd eller samhällstjänst.

Personalia... Den tilltalades personliga villkor och förhållanden.
Om den tidigare är dömd. Används av domstolen för
att bestämma lämplig påföljd.

Tredskodom... Förekommer endast i tvistemål. En av parterna
kommer inte till förhandlingen och förlorar målet
till den närvarande parten.

Prejudikat

13. Pollack tar upp tre perspektiv på relationen mellan brottsjournalistik och samhällsmakt. Beskriv dessa och ge också exempel på de hur mediepubliken kan uppfatta brott utifrån vart och ett av de tre perspektiven. (6p)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Förklara begreppen "idealiska offer" och "idealiska gärningsmän" när det gäller journalistik om brott. Namnge, förklara och diskutera också de två typer berättelser om brott (och framför allt gärningsmän) som beskrivs i kurslitteraturen, bl. a. i studien "Det individuella brottet" samt c-uppsatsen om Lisa Holm. (8p)

Det idealiska offret beskrivs ofta som en oskyldig person, som har ett arbete eller går i skolan. Offret beskrivs som oskyldigt och är en del av samhället. Offret kan vara mycket svagare än gärningsmannen.

Den idealiske gärningsmannen är ofta någon okänd som inte passar in, kommer från någon annan plats och är stark och farlig. Gärningsmannen har ingen koppling till eller känner offret sedan tidigare. Detta förstärker känslan av att det kan hända vem som helst.

I litteraturen beskrivs de två typerna inkluderande och exkluderande journalistik. I inkluderande journalistik skrivs texten till de som var nära brottet. Det var "en av oss" som blev utsatt för brottet. Alla sörjer brottet och känner att de är delaktiga eller lika utsatta.

I exkluderande journalistik skriver tidningar om det som har hänt i till exempel den andra staden. De som läser blir inte inkluderade i berättelsen, brottet har inte begått mot dem.

Ett exempel är Utøya år 2011. Internationella tidningar skriver om det som har hänt. En

läsare i Amerika ser att det har hänt dem inte
oss.

Lokal tidningen i den kommunen beskriver
antagligen brottet som riktat mot dem.

4

Ditt resultat 44 poäng. Ditt betyg 9

Maxpoäng 74 p. För G krävs minst 44 p. För VG krävs minst 59 p